

Paleolit

Paleolithic

Paleolithikum

Bořitov (okr. Blansko)

Bořitov V „Horky“, Va „U Badálka“.

Micoquien, aurignacien. Sídliště. Povrchový průřez. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, část u nálezce.

Z nových sběrů Martina Horáka na klasické (Oliva 1987, 2014) povrchové lokalitě micoquienu (s mladšími intruzemi) vyniká několik předmětů, jež jakoby ilustrovaly postmicoquienské osídlení lokality: silně preparované jádro se změněnou orientací těžby čepelí (na hlavní těžní ploše) a čepelek (na obr. 1: 4 distálně). Téměř identické, ale menší jádro pochází ze sběrů Jana Krásky. Dalším předmětem je malý listovitý hrot (obr. 1: 2) a kýlovité škrabadlo na tlustém ústěpu, bilaterálně zúženým širokou retuší (obr. 1: 3).

Vyobrazené nástroje z postranní koncentrace Bořitov Va mají naproti tomu zcela středopaleolitický ráz: bifaciální drásadlo (obr. 1: 6), dvě vyklenutá drásadla rozdílných rozměrů i stylů retuše (obr. 1: 1, 5) a drásadlo se střídavou retuší.

Literatura

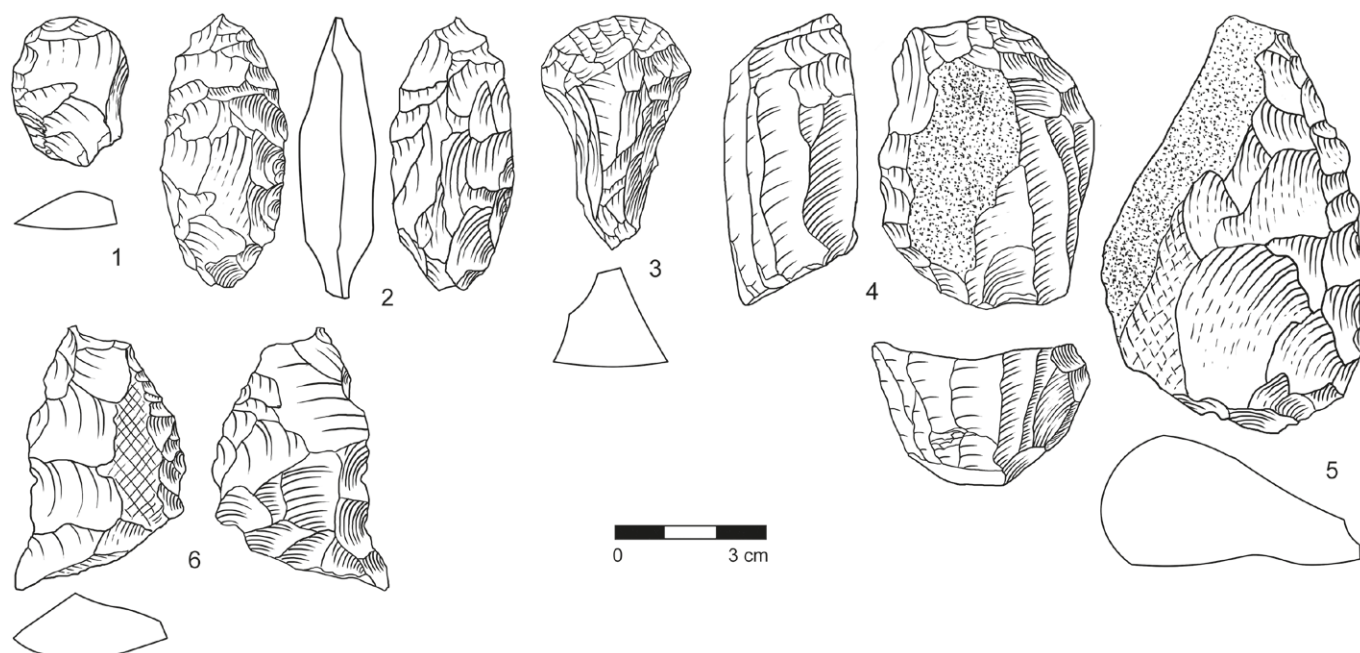
Oliva, M. 1987: Vyvinutý micoquien z návrší Horky u Bořitova – první výsledky. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXII, 21–44.

Oliva, M. 2014: Starší doba kamenná – paleolit. In: Z. Jarůšková, A. Štrof (eds.) a kol.: *Pravěk Boskovicka*. Vlastivěda Boskovicka 3. Boskovice: Muzeum Boskovicka, 15–49.

Summary

Bořitov (Blansko District), Bořitov V. “Horky”, Va “U Badálka”. M. Horák and J. Krása have found some interesting Micoquian (Fig. 1: 1, 5, 6) and post-Micoquian artefacts (Fig. 1: 2–4) at a previously known Micoquian site in the Boskovice Furrow (admixture of artefacts from younger cultures are also present).

Martin Oliva, Martin Horák

Obr. 1. Bořitov. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 1. Bořitov. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Brno (k. ú. Bosonohy, okr. Brno-město)

Hradisko.

Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos.

Na zalesněné výšině o nadmořské výšce 333 m, na níž se rozprostíralo eneolitické a halštatské hradisko (Kazdová, Šebela 2000), vyzdvihl geolog F. Konečný patinovaný úštěp, snímající těžní plochu jádra s velmi pravidelnou čepelkovitou redukcí (obr. 2). Předmět je vyroben z jemného silicitu, patrně pazourku. Dalším artefaktem je silně retušované přelomené vyklenuté drásadlo z rohovce KL I.

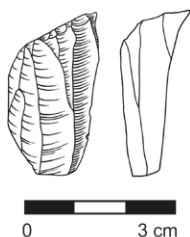
Literatura

Kazdová, E., Šebela, L. 2000: Eneolitické osídlení hradiska u Brna-Bosonoh. *Pravěk Nová řada* 9/1999, 181-195.

Summary

Brno (Bosonohy cadastre, Brno-město District). An Upper Palaeolithic rejuvenation flake (Fig. 2) and a side-scraper were found at a well-known Late Neolithic hillfort Hradisko near Brno-Bosonohy.

Martin Oliva

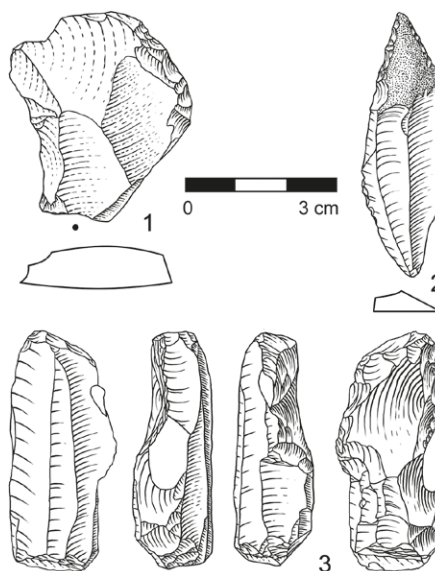
Obr. 2. Bosonohy. Úštěp. Kresba T. Janků.

Fig. 2. Bosonohy. Flake. Drawing by T. Janků.

Summary

Brno (Líšeň cadastre, Brno-město District), "Lepinky", Líšeň II; "Za Panskou zahradou", IIa; "Čtvrtě", Líšeň I; Ib; "Kostelíček", Líšeň III. At the above-mentioned sites, Petr Šmacho has found additional pieces of the EUP lithic industry. Líšeň I and Ib: hundreds of flakes and chips, Líšeň II: a blade point and a side scraper (Fig. 3: 1, 2); IIa: 140 flakes, blades and chips, 5 cores, III: a developed bladelet core (Fig. 3: 3).

Martin Oliva

Obr. 3. Brno-Líšeň. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 3. Brno-Líšeň. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)

„Lepinky“, Líšeň II; „Za Panskou zahradou“, IIa; „Čtvrtě“, Líšeň I; Ib; „Kostelíček“, Líšeň III.

Starší fáze mladého paleolitu. Sídliště. Povrchový průzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125603-125608.

V trati „Lepinky“ (Líšeň II, Oliva 1985) vyzvedl P. Šmacho 2 úštěpy, čepel a jádro, z nástrojů potom vyklenuté drásadlo na plochem úštěpu rohovce ze Stránské skály (obr. 3: 1) a čepelový hrot z rohovce typu Krumlovský les II (obr. 3: 2). Stovky kusů štípané industrie bez výrazných typů opět získal z JZ okraje lokality I – „Čtvrtě“ mezi současnými vysílači, a z lokality I samotné. Významnější je podstatné rozšíření kolekce z lokality IIa – „Za panskou zahradou“ nebo „Za zámek“ (140 úštěpů a čepelí, 5 jader) a z trati „Kostelíček“ (Líšeň III, hřbítek JV od kóty 363,5), kde se mezi hojnou nepatinovanou industrií objevily i artefakty patinované: 2 rohovcové úštěpy, větší vyklenuté drásadlo a jemné jádro ze silně patinovaného a nezvykle ohlazeného jurského rohovce, jež vykazuje stopy složitých oprav a těžby velmi pravidelných čepelí (obr. 3: 3). (MZM-Anthropos, inv. č. 125603-125608).

Literatura

Oliva, M. 1985: Příspěvek k lokalizaci paleolitických nálezů z okolí Brna-Líšeň. *Přehled výzkumů* 1983, 19-21, obr. 12-13.

Brno (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)

Francouzská ulice, parc. č. 218/1.

Stratigrafická pozorování. Záchraný výzkum.

V roce 2019 bylo ukončeno zpracování záchraného archeologického výzkumu, který při rekonstrukci kanalizace a vodovodu na ulici Francouzské v Brně realizovala společnost Archaia

Obr. 4. Brno, Francouzská. Průběh rekonstruované kanalizace (šrafurou; dvojitá šrafura; podrobně sledovaný úsek). Podkreslen plán z roku 1885 (Archiv města Brna, fond U9, signatura K42).

Abb. 4. Brno, Francouzská Straße. Verlauf der rekonstruierten Kanalisation (Schraffur; doppelte Schraffur: ausführlich beobachteter Abschnitt). Der Plan aus dem Jahre 1885 unterlegt (Archiv města Brna, fond U9, signatura K42).

Brno z. ú. (Zůbek 2019a). Terénní práce probíhaly v letech 2016 až 2018. V roce 2017 se rekonstrukce uskutečnila v úseku, při jehož výstavbě došlo v roce 1891 k objevu paleolitického pohřbu, který je označován jako Brno II (obr. 4, 5). Cílem předkládaného příspěvku je informovat o formě a výsledcích výzkumu.

Nálezy z pohřbu Brno 2, který byl narušen při výkopových pracích, zajistil a následný doplňující výzkum provedl A. Makowsky, který jeho vzápětí svá zjištění publikoval (Makowsky 1892). Jeho zpráva ovšem není v některých ohledech zcela přesná. To se týká jak popisu náleзовé situace, tak především lokalizace nálezu. Problematické bylo rovněž bližší časové zařazení pohřbu. Uskutečnily se sice pokusy o upřesnění a doplnění získaných poznatků, „revizní“ výzkum byl ovšem realizován na poměrně vzdálené parcele domu Francouzská 91 (Jelínek et al. 1959). Vyčerpávajícím způsobem problematiku zpracoval M. Oliva (1996, 2000, 2005), který vyhodnotil získané informace, a na jejich základě představil dnes obecně uznávané interpretační schéma.

Přesné místo nálezu však zůstalo neznámé. Formulace popisu A. Makowského bližší lokalizaci neumožňuje („etwa 120 m von der Einmündung des Canales in den Vorstadt Zeile nahe der Gartenmauer des Hauses Nr. 113 der Zeile“). Museli bychom znát přesnou polohu vyústění zmíněného kanálu. Vyneseme-li uvedenou vzdálenost do dnešních mapových podkladů při zohlednění situace z plánů z konce 19. století, tak i pokud usadíme počátek měření na východní, vůči nálezu vzdálenější linii ulice Cejl, dostaneme se do prostoru křižovatky ulice Francouzské s ulicí Přadláckou. V případě jiných pokusů o vyměření se dostáváme do úseku západně od této křižovatky. Pokud by byl nálezu učiněn v těchto místech, je poměrně zarážející, proč A. Makowský polohu nálezu neupřesnil rovněž vztahem k této křižovatce. V době objevu ji sice vymezovaly pouze ohradní zdi a hranice pozemků, zcela logicky by se však nabízela pro doplňující určení polohy. Jako pravděpodobnější se jeví varianta, že pohřeb byl nalezen východně od zmíněné křižovatky, A. Makowsky proto necítil potřebu nálezu tímto způsobem upřesnit a za dostačující považoval uvedení vzdálenosti od ulice Cejl. Změřit ji zcela přesně jistě nepředstavovalo velký problém, proto udivuje výrok „etwa 120 m“. Ten spíše naznačuje, že vzdálenost byla jen odhadnuta. A. Makowsky zřejmě vůbec nezamýšlel, a možná ani nepokládal za důležité, vymezit místo nálezu zcela přesně. V tomto ohledu se jako důležitější jeví údaj „nahe der Gartenmauer“, který zřejmě opravdu zdůrazňuje, že se místo nálezu nacházelo v blízkosti zahradní zdi domu Cejl 113. To by do značné míry podporovalo dodatečnou lokalizaci nálezu východně od Přadlácké ulice. Vzdálenější lokalizace západně od ní by byly od severozápadního nároží zmíněné zdi vzdáleny až 20 m.

Archeologický výzkum v roce 2017 věnoval předpokládaným místům nálezu pohřbu Brno II zvýšenou pozornost. Jeho hlavním cílem bylo pokud možno upřesnit polohu pohřbu, dále ověřit geologickou stavbu okolního terénu a případně podchytit další objekty či stopy antropogenních aktivit. Výzkum byl nucen omezit se na odborný dohled na zemní práce stavby a průběžné sledování odhalených profilů. Kvalitativní parametry výzkumu byly také sníženy a komplikovány technologickými postupy stavebních prací a snahou dodržet při nich pravidla bezpečnosti práce. Linie hlavního výkopu měla podle projektu probíhat v trase původní kanalizace. Při křižovatce Francouzské s Přadláckou ulicí však skutečná realizace vypadala následovně: profil staré kanalizace byl bourán pouze z poloviny, nový výkop byl v jižním směru oproti původní hraně rozšířen o cca 0,80 až 1 m do nenarušených sedimentů a jeho hloubka byla přibližně o 0,60 m větší. Výkopové práce byly prováděny mechanizací v dílčích úsecích, bezprostředně po nich byly stěny výkopu zajišťovány pažícími boxy a nejspodnější úroveň byla přesypána vrstvou šterku a betonu (obr. 6). Teprve poté bylo možno přistoupit

Obr. 5. Brno, Francouzská. Detail křižovatky s Přadláckou ulicí. Vyznačeny dokumentované profily P1, P2, P3. Průběh kanalizace šrafovou; dvojitá šrafování – podrobně sledovaný úsek. Podkreslen plán z roku 1885. (Archiv města Brna, fond U9, signatura K42).

Abb. 5. Brno, Francouzská Straße. Detail der Kreuzung mit der Přadlácká Straße. Bezeichnet sind die dokumentierten Schnitte P1, P2, P3. Schraffur: Verlauf der rekonstruierten Kanalisation; doppelte Schraffur: ausführlich beobachteter Abschnitt. Der Plan aus dem Jahre 1885 unterlegt (Archiv města Brna, fond U9, signatura K42).

k podrobnějšímu ohledání nezapažených spodních částí profilů. Za daných podmínek se podařilo velice podrobně dohlížet na úsek západně od křižovatky, byl sledován takřka celý těžební postup až do vzdálenosti 20 m. Výkop byl prováděn větším bagrem, jehož lžice měla šířku 0,80 m a objem cca 0,50 m³, většinou byl používán plochý břit a těžba probíhala postupně v dílčích vrstvách. Drobné situace, případně jednotlivé nálezy by sice i při neustálém dohledu mohly uniknout pozornosti, výraznější

Obr. 6. Brno, Francouzská. Ilustrační záběr od východu na rekonstrukci úseku kanalizace západně od křižovatky s Přadláckou ulicí. Foto Archaia Brno z. ú.

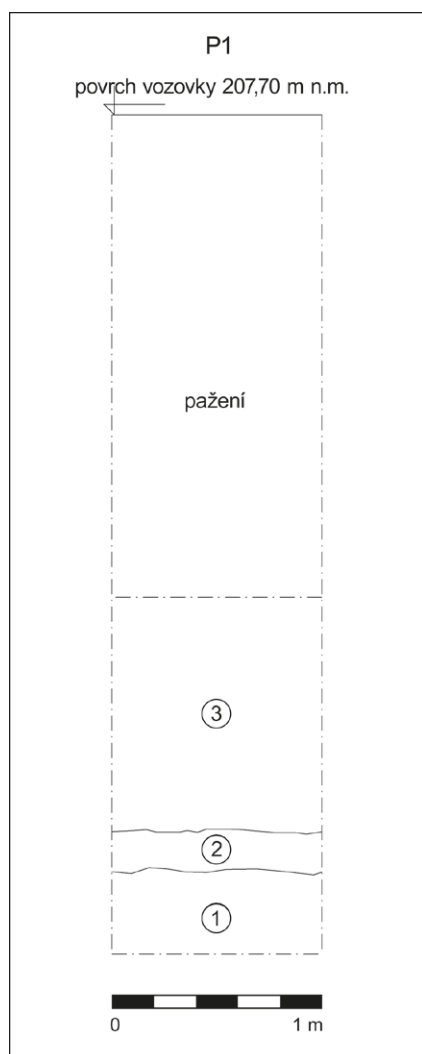
Abb. 6. Brno, Francouzská Straße. Illustrationsaufnahme von Osten auf die Rekonstruktion des Kanalisationsabschnitts westlich der Kreuzung mit der Přadlácká Straße. Der Plan aus dem Jahre 1885 unterlegt. Foto Archaia Brno z. ú.

objekty nebo samotný výkop výzkumné šachty z roku 1892 však nikoli. Ty by byly patrné i na postupně odhalovaném profilu, a to i bez pečlivé obhlídky, kterou znemožňovalo již zmiňované bezprostřední osazení pažících boxů. Při sledování spodních partií stěny výkopu by byly zachyceny i drobnější a méně výrazné relikt antropogenních aktivit. V úseku východně od křižovatky se již těžbu nepodařilo vždy tak pečlivě sledovat, vzniklé profily však ohledány byly. V prostoru křižovatky samotné pak odlišný technologický postup stavby z velké části znemožnil uplatnit popsaný způsob výzkumu.

Ze sledovaných profilů byly podrobně dokumentovány tři vybrané stratigrafické sekvence (obr. 4); jedna v úseku východně od křižovatky (profil P1 – viz obr. 7), dvě v úseku západně od ní (profil P2 a P3 – viz obr. 8 až 10). Ty podávají základní obraz o skladbě geologického podloží ve sledovaném prostoru. Svrchní část terénu zde tvoří novodobá navážka související s úpravami komunikace. Půdní horizont byl odstraněn již v minulosti, navážka dosedala přímo na sprašové podloží. Jeho spodní hranice dosahovala na profilu P1 úroveň 204,30 m n. m. Pod ní se nacházela

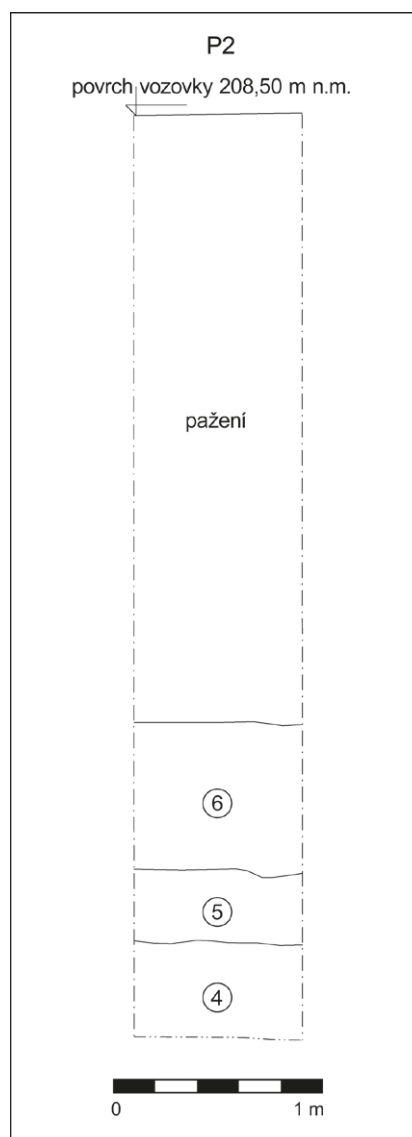
šterkopísková vrstva o průměrné mocnosti 0,20 m, jež překrývala třetihorní jíl (tégel). Profily západně od křižovatky zachytily řez sprašovým podložím, pouze při vlastní křižovatce se podařilo v nejhlubším místě těžby sledovat jeho dosednutí na vrstvu téglu, na níž byla zřejmě přítomna tenká vrstvička hrubého písku. Tuto úroveň se však nepodařilo podrobněji zdokumentovat. Profil P2 zachytil spraš s jasně okrovou barvou. Ta v úrovni 204,90 m n. m. pozvolna přecházela do okrově hnědého horizontu, jehož mocnost se pohybovala okolo 0,35 m; zejména při jeho spodní hranici se nacházely poměrně četné vápnité konkrce a pozvolna přecházel do tmavšího horizontu hnědého zbarvení, jehož mocnost přesahovala 0,45 m. Obdobnou skladbu podloží dokumentoval profil P3. Sprašová návěj v úrovni 205,80 m n. m. pozvolna přecházela do hnědookrového horizontu, jehož barevný odstín se směrem dolů stával tmavším. Mocnost tohoto horizontu přesahovala 1,20 m.

Z popisu nálezové situace pohřbu od A. Makowského (1892, 76) a z rozboru jím odebraných vzorků lze vyvodit, že byl tento uložen ve šterkopískové vrstvičce překrývající povrch téglu.

Obr. 7. Brno, Francouzská. Profil P1. 1 – třetihorní tégel; 2 – šterkopískový říční sediment; 3 – spraš. Kresba Archaia Brno z. ú.

Abb. 7. Brno, Francouzská Straße. Schnitt P1. 1 – Tertiärlehm; 2 – Kiessandflusssediment; 3 – Löß. Zeichnung Archaia Brno z. ú.

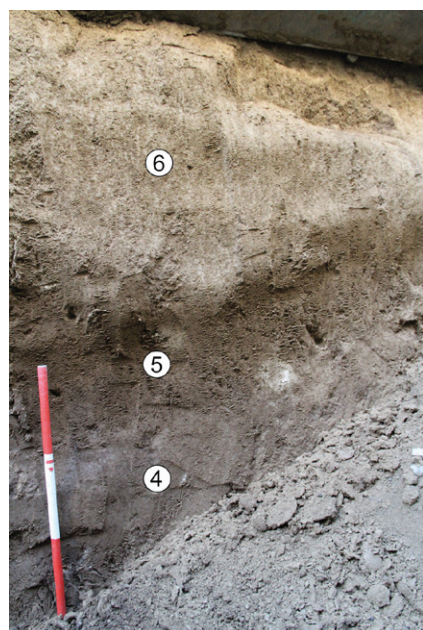
Obr. 8. Brno, Francouzská. Profil P2. 4 – hnědý horizont; 5 – okrově hnědý horizont s vápenatými konkrkami při dolní hranici; 6 – spraš. Kresba Archaia Brno z. ú.

Abb. 8. Brno, Francouzská Straße. Schnitt P2. 4 – brauner Horizont; 5 – ockerbrauner Horizont mit den Kalkkonkretionen bei seiner unteren Grenze; 6 – Löß. Zeichnung Archaia Brno z. ú.

Tu M. Oliva interpretoval jako zbytek akumulací činnosti (terasy) řeky Svitavy (Oliva 1996, 354, 355). Pokud tento poznatek přijmeme, je nutno vyloučit lokalizaci nálezů do prostoru západně od křižovatky, kde na sledovaných profilech v možné úrovni nálezů nebyla žádná šterkopísková vrstvička zaznamenána. Navíc zde někdejší původní výkop kanalizace nedosáhl úrovně těgłu. Bylo tomu tak ovšem v úseku východně od křižovatky, kde byl také jíl překryt šterkopískovou vrstvou. Její povrch byl na profilu P1 dokumentován v hloubce 3,40 m, přibližně v úrovni nálezů a zároveň základové spáry někdejšího kanálu. Při vodorovném průběhu vrstvy se hloubka směrem ke křižovatce, tedy do svahu, pochopitelně zvětšovala. To by naznačovalo, že byl nález učiněn spíše někdo v blízkosti profilu, poněvadž tam podle A. Makowského hloubka činila 4,50 m. V tomto směru je ovšem při interpretaci nutná opatrnost, protože není vyloučeno, že niveleta povrchu mohla být v tomto prostoru v pozdějším období při terénních úpravách snížena; tomu by nasvědčovala i absence půdního horizontu. Je otázkou, zda ornice chyběla již v době výzkumu A. Makowského. Ten sice v úvodu svého článku popisuje základní skladbu terénu včetně 1 m silné ornice, z pojetí textu lze však soudit, že se vztahuje obecně k celému území, jímž byla kanalizace vedena. Na druhou stranu by nálezce na nepřítomnost půdního horizontu v místě výzkumu jistě upozornil. Velmi pravděpodobně tedy k jeho odtěžení došlo až později, neznámo kdy. Otázkou je, zda byl terén dorovnan navážkou na původní niveletu či nikoliv. Jako pravděpodobnější se jeví varianta, že k jistému snížení a terénním úpravám území došlo.

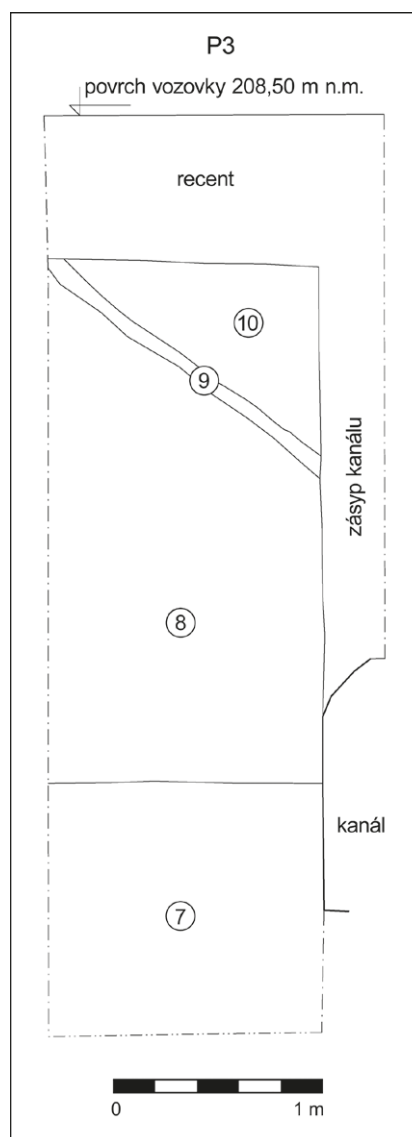
Na základě závěrů archeologického dohledu z roku 2017 lze konstatovat, že nález pohřbu Brno II nelze umísťovat do prostoru západně od křižovatky ulice Francouzské s ulicí Přádláckou, jak se ještě i v nedávné době dalo (např. Škrdla 2011, 121, předpokládal asi 10 m). Možná je poloha přímo v prostoru křižovatky (jak ji určil Oliva 1996, 353), ovšem pouze za předpokladu, že A. Makowský nepovažoval za důležité zmínit se o ní

při lokalizaci nálezů. Pravděpodobná je i varianta, že byl pohřeb nalezen ve východním sousedství křižovatky. Jak blízko, to záleží na míře přesnosti odhadu vzdálenosti (Makowského termín „etwa 120 m“), není však zřejmě nutné ho považovat za hrubě nepřesný. Stopy po Makowského výzkumné šachtě zde však nebyly podél jižní hranice výkopu kanálu zaznamenány a musela by tedy být položena při jeho severní hraně v prostoru vozovky. Z toho by vyplývalo, že byl pohřeb uložen hlavou k severu (viz Oliva 1996, 356). Pokud bychom zvažovali nález v prostoru křižovatky, zůstává otázka polohy kostry nevyřešená. V případě, že byla výzkumná šachta vytyčena opravdu severně od kanalizace, nabízel se v minulosti možnost zachytit její polohu při pokládce plynového potrubí, které bylo vedeno paralelně v těsné blízkosti severní hrany kanalizace. Tehdy však výkopové práce zřejmě archeologicky sledovány nebyly. Shodou okolností byl v roce 2017 tento úsek plynovodu rekonstruován, při archeologickém dohledu, který zajišťoval Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., se však již případnou sondou zřejmě identifikovat nepodařilo.

Obr. 9. Brno, Francouzská. Profil P2 – foto. 4 – hnědý horizont; 5 – okrově hnědý horizont s vápenatými konkréciemi při dolní hranici; 6 – spraš. Foto Archaia Brno z. ú.

Abb. 9. Brno, Francouzská Straße. Schnitt P2, Foto. 4 – brauner Horizont; 5 – ockerbrauner Horizont mit den Kalkkonkretionen bei seiner unteren Grenze; 6 – Löß. Foto Archaia Brno z. ú.

Obr. 10. Brno, Francouzská. Profil P3. 7 – hnědookrový horizont; 8 – spraš; 9, 10 – výplně jámy neznámé funkce. Kresba Archaia Brno z. ú.

Abb. 10. Brno, Francouzská Straße. Schnitt P3. 7 – ockerbrauner Horizont; 8 – Löß; 9, 10 – Ausfüllungen der Grube von der unbekanntem Funktion. Zeichnung Archaia Brno z. ú.

Základní sekvenci svrchní části geologického podloží tvoří na lokalitě třetihorní jíla (tégla) – štěrkopískový říční sediment – sprašové souvrství. Půdní horizont (ornice) byl odstraněn již v minulosti, přítomen je například v západnější části Francouzské ulice. Při výzkumu v roce 2017 byl dokumentován před domem č. 72, kde pozvolna přecházel do sprašové návěje, jeho síla činila v průměru 1 m. Na žádném ze sledovaných profilů nebyla v rámci hmoty sprašového podloží zaznamenána přítomnost organických prvků (kostí, uhlíky) ani žádné jasné patrné doklady antropogenní činnosti paleolitického stáří. Ty nebyly dosud pozorovány ani při žádném jiném archeologickém počínání v blízkosti lokality; naposledy to byl např. záchranný archeologický výzkum v průběhu výstavby bytového domu Lido na pozemku domu Spolková 8, ležící 100 m od křižovatky (Zůbek 2019b).

Literatura

- Jelínek, J., Pelíšek, J., Valoch, K. 1959: *Der fossile Mensch Brno II*. Anthropos 9. Brno: Grafia.
- Makowsky, A. 1892: *Der diluviale Mensch im Löss von Brünn. Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien XXII*, 74–84.
- Oliva, M. 1996: Mladopaleolitický hrob Brno II jako příspěvek k počátkům šamanismu. *Archeologické rozhledy XLVIII*(3), 353–383, 537–542.
- Oliva, M. 2000: Brno II Upper Paleolithic Grave. In: W. Roebroeks, M. Mussi, J. Svoboda, K. Fennema (eds.): *Hunters of the Golden Age*. *Analecta Praehistorica Leidensia* 31. Leiden: Leiden University, 143–152.
- Oliva, M. 2005: Šaman a jeho loutka 21 tisíc let před Kristem. *Archeologie* 2005(2), 16–29.
- Škrdla, P. 2011: Vrchol lovecké éry v mladém paleolitu. In: R. Procházka (ed.): *Dějiny Brna I. Od pravěku k ranému středověku*. Brno: Statutární město Brno, Archiv města Brna, 110–133.
- Zůbek, A. 2019a: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Brno, Francouzská – rekonstrukce kanalizace a vodovodu“*. Rkp. nálezové zprávy z akce č. A79/2016. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.
- Zůbek, A. 2019b: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě Brno, Spolková 8, výstavba bytového domu Lido*. Rkp. nálezové zprávy z akce č. A42/2019. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.

Zusammenfassung

Brno (Kat. Zábřovice, Bez. Brno-město), Francouzská Straße. Während der Rekonstruktion der Entwässerung wurde die Schichtenfolge der geologischen Tertiär- bis Quartärsedimente dokumentiert, um eventuell die Lage des jungpaläolithischen Begräbnisses Brno II zu präzisieren. Der Charakter der Schichtenfolge spricht dafür, dass das Begräbnis eher östlich der Kreuzung mit der Přadlácká Straße gefunden werden sollte, weil es im dünnen Kiessandflusssediment gelegen wurde. Dieses Sediment gehörte einst dem Fluss Svitava und wurde nur in den Kanalisationsabschnitten östlich der Kreuzung beobachtet, westlich der Kreuzung gibt es diese Ablagerung überhaupt nicht. Der Ackerboden ist nicht mehr erhalten und das Terrain ist durch eine Aufschüttung ausgeglichen. Eventuellen Makovsky Suchschnitt gelang es während dieser Ausgrabung nicht zu lokalisieren, weil neue Kanalisationsrinne nicht direkt in der Spur der ursprünglichen Kanalisation verläuft. Er musste wohl etwas nördlicher gelegen werden. Während der Ausgrabung wurden keine anderen Relikte der paläolithischen anthropogenen Tätigkeit beobachtet.

Antonín Zůbek

Dolní Věstonice (okr. Břeclav)

Lokalita Ia a III.

Mladý paleolit. Osteologické nálezy, ojedinělé nálezy. Povrchový průzkum, dozor nad stavebními pracemi.

Pravidelně probíhající povrchový průzkum na katastru obce společně s dozorováním stavebních prací v obci přinesl i v roce 2019 několik ojedinělých nálezů pleistocenní fauny a štípané kamenné industrie.

Lokalita Dolní Věstonice Ia, Nad Absolonovou stanicí

Dne 21. 3. 2019 byl proveden povrchový průzkum na zoraném poli nad lokalitou Dolní Věstonice I, v poloze podle katastrální mapy původně označované traťovým názvem „Pod Pavlovem“. Byly zde zachyceny fragmenty kostí a zubů pleistocenní fauny, vyorané ze sprašového podloží. Jedná se o cca 30 fragmentů lamel stoličky mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*) a dva fragmenty dlouhých kostí velkého až extra velkého savce. Z archeologických artefaktů zde byl nalezen bíle patinovaný úštěp z eratického silicitu (26 × 32 × 5 mm), s částečně retušovanou laterální hranou.

Tuto novou polohu (obr. 11), která rozšiřuje jihozápadním směrem prostor klasické lokality gravettieny Dolní Věstonice I (Absolonova stanice) nad původní horní hraniční mez o pole výše po svahu, označujeme nyní jako lokalita Dolní Věstonice Ia (Nad Absolonovou stanicí).

Lokalita Dolní Věstonice III, severozápadní část – profil u cesty Dolní Věstonice – Pavlov

V roce 2019 pokračovala oprava poškozené silnice mezi Dolními Věstonicemi a Pavlovem a s tím související sanace sesutého svahu v prostoru nad a pod poškozenou silnicí. Zde byl částečně odtěžen prostorově rozsáhlý sprašový profil, který zasahuje do SZ části lokality DV III a který jsme v této poloze popsali během archeologického dozoru v roce 2016 (Svoboda et al. 2017).

V prostoru nad silnicí, v západní části dlouhého stupňovitého profilu (souřadnice WGS 84 48.886269N, 16.656860E), byly nalezeny blíže neurčitelné fragmenty kostí velkých až středně velkých savců. Následné zřízení profilu v této části bohužel neumožnilo z důvodu bezpečnosti další průzkum této polohy.

Další fragmenty kostí pleistocenní fauny jsme získali z průzkumu báze profilu pod silnicí, cca 2 m nad hladinou jezera novomlýnské nádrže (souřadnice WGS 8448.886598N, 16.656738E). Nálezový soubor sestává ze tří fragmentů nepřirostlé distální epifýzy holenní kosti extra velkého býložravce (pravděpodobně nosorožce), dále z taxonomicky blíže neurčitelného fragmentu diafýzy dlouhé kosti extra velkého savce a 8 menších fragmentů kostí pod 5 cm. Soubor byl detekován opět v poloze starší než gravettien, bez archeologických artefaktů.

Literatura

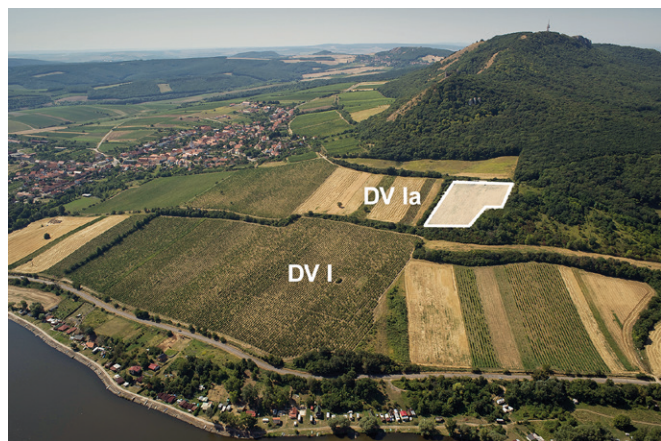
- Svoboda, J., Havlíček, P., Novák, M., Sázelová, S. 2017: Dolní Věstonice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 58(1), 142–143.

Summary

Dolní Věstonice (Břeclav District). A new site, referred to as Dolní Věstonice Ia, was discovered during a surface survey of a ploughed field. This site is located above the classical Gravettian site Dolní Věstonice I and extends up a slope in the south-western direction (Fig. 11). The assemblage is predominantly composed of teeth and bones fragments of Pleistocene fauna (*Mammuthus primigenius*, middle-sized mammals) and one artefact – a white patinated flake from erratic flint with a partially retouched lateral side.

The archeological survey of geological sections followed the re-opening works on a damaged road between Dolní Věstonice and Pavlov (Svoboda et al. 2017), where several bone fragments of Pleistocene fauna were again found in the north-western periphery of the DV III site. Their stratigraphic position suggests a pre-Gravettian age. No archaeological artefacts were detected.

Sandra Sázellová, Soňa Boriová, Martin Novák

Obr. 11. Dolní Věstonice I, letecký pohled na lokalitu s vyznačením nové polohy DV Ia. Podkladové foto P. Pokorný.

Fig. 11. Dolní Věstonice I, aerial view showing the location of the new site DV Ia. Background photo by P. Pokorný.

Domanín (okr. Hodonín)

„Domanínský kopec“

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos.

Na Domanínském kopci východně od kóty 313,2, a to jižně od stavení u vysílačky na opačné straně cesty, našel P. Šmácho jednodstavové jádro, vyrobené z téže variety RKL (skvrnitý s hnědými vložkami) jako převážná část industrie z Kupařovic I (okr. Brno-venkov), a vykazující i stejný charakteristický ohlaz. Těžní plocha ve tvaru U nese 6 čepelovitých negativů, záda a levý bok jsou plošně upravené (šířka 43 mm, výška 68 mm, tloušťka 43 mm). Nález patrně vymezuje nejvyšší (západní) okraj velmi rozlehlé nálezové plochy na V svahu zjištěné r. 2005 (Škrdla 2009, 130–132), svým zvláštním charakterem se však od dosavadního souboru odlišuje.

Literatura

Škrdla, P. 2009: Aurignacien Dolnomoravského úvalu (I. díl).

Slovácko LI, 111–134.

Summary

Domanín (Hodonín District), “Domanínský kopec”. A unidirectional blade core from Krumlovský les – type chert was found east of the elevation marker 313.2 m near Domanín.

Martin Oliva

Hlinsko (okr. Přerov)

Viz oddíl Studie / see the part Articles:

Zpráva o záchraném výzkumu mladopaleolitického sídliště v Hlinsku u Lipníka nad Bečvou

Field Report of a Rescue Excavation of an Upper Palaeolithic Settlement in Hlinsko near Lipník nad Bečvou (Moravia, Czech Republic)

Jamolice (okr. Znojmo)

„Záklaty“

Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125737.

Severovýchodně od Jamolic se na mírné a protáhlé terénní elevaci, vhodné k pravěkému osídlení, rozkládalo polní letiště. Po jeho zrušení plochu prověřil P. Šmácho, nalezl však jen několik rohových ústěpů. Za zmínku stojí pouze bíle patinovaná čepelka s otupeným bokem vyrobená z jemného silicitu, patrně pazourku (obr. 12).

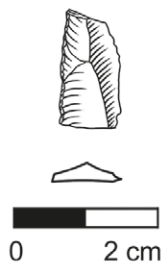
Literatura

Neuveдено.

Summary

Jamolice (Znojmo District), “Záklaty”. A backed bladelet made of flint was found on a plateau NE from Jamolice (Fig. 12).

Martin Oliva

Obr. 12. Jamolice. Čepelka s otupeným bokem. Kresba T. Janků.

Fig. 12. Jamolice. Backed bladelet. Drawing by T. Janků.

Kadov (okr. Znojmo)

„Kadovská hora“, Kadov I.

Střední a mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125736.

Na výrazném návrší okolo kóty 267 m Kadovská hora jsme s Ing. P. Šmáchem nasbírali početnější nepatinovanou industrii (např. radiolaritové škrabadlo na obr. 13: 1). Patinované kusy sestávají z desítek ústěpů a zlomků, 1 jádra a fragmentu bifaciálního nástroje z křídového spongolitu (obr. 13: 2). Jeho horní část představuje lom, od kterého byl po přelomení artefaktu ještě oddělen ústěp. Předmět vykazuje značný ohlaz, podobně jako křemencový pěstní klín, který byl na Kadovské hoře nalezen P. Sloschekem (Sloschek 1937, 13), a zřejmě s ním kulturně souvisí. Radiolaritové škrabadlo by mohlo náležet aurignacien, stejně jako dříve nalezené škrabadlo s jemnou čepelkovitou retuší (Oliva 1987).

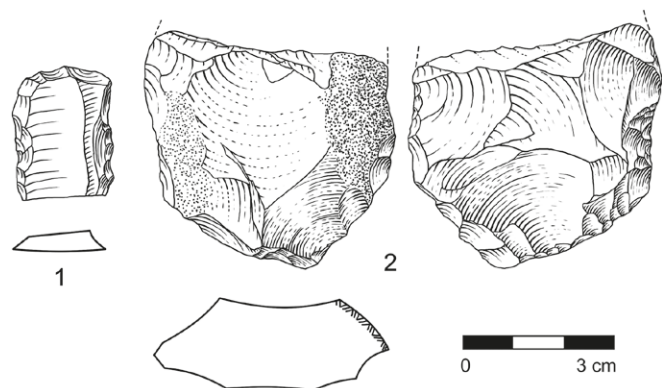
Literatura

Oliva, M. 1987: Stopa aurignacienu u Kadova. *Přehled výzkumů* 1984, 19.
 Sloschek, E. 1937: *Geschichte der Stadt Mährisch-Kromau*. Znaim:
 M. F. Lenk.

Summary

Kadov (Znojmo District), “Kadovská hora”. Proximal segment of a flat bifacial tool (Fig. 13: 2) was found near the elevation marker 367 m, together with some artefacts of Upper Palaeolithic character (Fig. 13: 1). The biface is similar to the quartzite hand-axe found there in the 1930s.

Martin Oliva

Obr. 13. Kadov. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 13. Kadov. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Klobouky u Brna (okr. Břeclav)

„Hradisko“, Klobouky u Brna I.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový průřez. Uložení nálezů: u nálezce.

Klasická, dnes již značně vysbíraná lokalita se měla nacházet někde na návrší Z od Klobouk po obou stranách cesty od kaple do Divák (Skutil 1939). K přesnější lokalizaci přispěl P. Šmacho nálezem čepelového škrabadla (obr. 14) u rohu lesa na V svahu asi 150 m východně od kóty 320,1. Lze jej určit souřadnicemi x 1185037, y 583006. Bíle patinované škrabadlo je vyrobeno z jemného rohovce (RKL II) nebo pazourku. Ojedinelé nálezy údajně pocházejí i ze svahu dále k východu. Stejně jako na jiných lokalitách v této části jižní Moravy (Diváky, Křepice, Nikolčice, vzdálenější Osvětimany a Dolní Věstonice I/1936, spodní vrstva) se i na tomto nalezišti mísí prvky aurignacienu s drásadly a listovitými hroty.

Obr. 14. Klobouky. Škrabadlo. Kresba T. Janků.

Fig. 14. Klobouky. End scraper. Drawing by T. Janků.

Literatura

Skutil, J. 1939: *Pravěké nálezy na Kloboucku*. Klobouky u Brna:
 Městské muzeum.

Summary

Klobouky u Brna (Brno-venkov District), “Hradisko”. A find of a patinated endscraper (Fig. 14) has helped to re-locate a well-known surface site with Aurignacian scrapers and burins together with side-scrapers and bifacial tools – an assemblage typical for the region.

Martin Oliva

Kozlany (k. ú. Kozlany u Vyškova, okr. Vyškov)

„Jaslůvka“.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průřez. Uložení nálezů:
 Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125625.

Na výrazném návrší s kótou 351 m JZ obce vyzdvihl P. Šmacho trifaciální reziduum úštěpového jádra z bíle patinovaného rohovce (obr. 15).

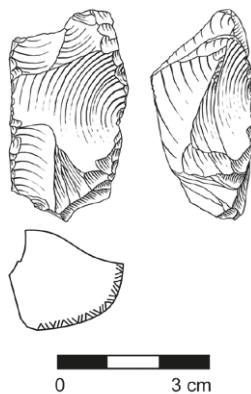
Literatura

Neuveдено.

Summary

Kozlany (Třebíč District), “Jaslůvka”. P. Šmacho discovered a small remnant of a trifacial core at the elevation marker 351 m (Fig. 15).

Martin Oliva

Obr. 15. Kozlany. Jádro. Kresba T. Janků.

Fig. 15. Kozlany. Core. Drawing by T. Janků.

Lhánice (okr. Třebíč)

„U Kozénka“, Lhánice II.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průřez. Uložení nálezů: u nálezce.

Na stanici z počátku mladého paleolitu nad hranou svahu poblíž dvora Kozínek (Oliva 1986) vyzdvihl P. Šmacho silně patinovaný krčkovitý vrták (obr. 16), vymykající se z dosavadního starobylejšího souboru. Artefakt je vyroben z jemnějšího silicitu.

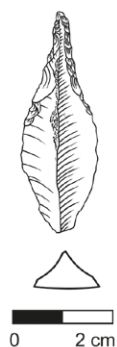
Literatura

Oliva, M. 1986: Starší doba kamenná (paleolit). In: P. Košťurík (ed.): *Pravěk Třebíčska*. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost, 31-56.

Summary

Lhánice (Třebíč District), “U Kozénka”. A long Magdalenian-type borer was discovered at the EUP site of Lhánice II (Fig. 16).

Martin Oliva

Obr. 16. Lhánice. Vrták. Kresba T. Janků.

Fig. 16. Lhánice. Borer. Drawing by T. Janků.

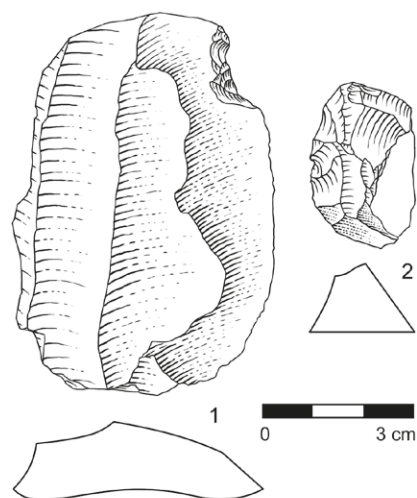
Mělčany (k. ú. Mělčany u Ivančic, okr. Brno-venkov) „Sesličky“, Mělčany II.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125723–125725.

Na výrazném terénním výběžku s kótou 267 m, vybíhajícím nad potok Šatavu, našel P. Šmacho větší množství patinované industrie z rohovců typu Krumlovský les, která obsahuje zejména mnoho větších ústěpů a rozbitých nevytěžených jader. Vyskytly se jen dva nástroje: velmi pravidelný čepelovitý ústěp s vrubem (obr. 17: 1) a kýlovité škrabadlo (obr. 17: 2), řadíci toto výrazné dílenské stanoviště do aurignacienu. Starší nálezy byly spíše indiferentní (Oliva 1989, 17), přírůstky několika desítek kusů z lokality I – „U hájku“ patří szeletieniu.

Literatura

Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi a kol.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Obr. 17. Mělčany. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 17. Mělčany. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Summary

Mělčany (Mělčany u Ivančic cadastre, Brno-venkov District), “Sesličky”. Surface collection of some tens pieces of chipped industry of workshop character at the Mělčany II site also includes an Aurignacian thick scraper (Fig. 17: 2).

Martin Oliva

Mohelno (okr. Třebíč)

Viz oddíl Studie / see the part Articles:

Kamenná struktura E v Mohelně-Plevovcích: nová výzva pro metodiku výzkumu

Stone structure E at Mohelno-Plevovce: a new challenge for excavation methodology

Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)

„Mokerský les“, parc. č. 1052/13.

Paleolit. Stanice. Povrchový průzkum.

Lokalizace: WGS-84: 49.2349333N, 16.7508800E.

Během prospekce v roce 2019 bylo v severozápadním předpolí Západního lomu (velkolom Mokrý: Českomoravský cement, a.s.) nalezeno na okrajové skrývce několik ústěpů bíle patinovaných pazourků. Artefakty mohou souviset s některou již dříve zaznamenanou stanicí při obvodu těženého ložiska, např. Mokrý – lom II (Kos 2000). V místě nálezů zjištěn zvýšený výskyt železitých hlinek okrového zbarvení.

Literatura

Kos, P. 2000: *Paleolit*. In: M. Čižmář, K. Geislerová, J. Unger (eds.): *Výzkumy – Ausgrabungen 1993–1998*. Brno: Ústav archeologické památkové péče, 11–13.

Summary

Mokrý-Horákov (Mokrý u Brna cadastre, Brno-venkov District). Isolated artifacts were collected on the edge of the Mokrý limestone quarry at Mokrý u Brna during a surface survey.

Petr Kos

Morkůvky (okr. Břeclav)

„Harasky“.

Mladý paleolit, mezolit (?). Sídliště. Povrchový průzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125630–125631.

Poblíž kóty 278 „Harasky“ SV od obce vyzdvihl P. Šmacho 2 ústěpy, 6 ústěpků, odštěpovač a fragment pazourkového jádra se silnou patinou. Zajímavější jsou 2 artefakty z nepatinovaných jurských rohovců: drobné jádro se změněnou orientací těžby čepele (obr. 18: 1) a malé škrabadlo na zkrácené čepeli (obr. 18: 2), signalizující stopu mezolitického osídlení. To nelze vyloučit především s ohledem na skutečnost, že návrší leželo na západním okraji zaniklého Kobylského jezera. Trať „Topolany“, odkud uváděl ojedinělé mladopaleolitické artefakty J. Skutil (1939), se nachází na opačném konci katastru.

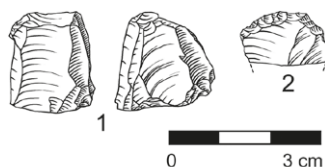
Literatura

Skutil, J. 1939: *Pravěké nálezy na Kloboucku*. Klobouky u Brna: Musejní spolek.

Summary

Morkůvky (Břeclav District), “Harasky”. Some artefacts including a small bladelet core (Fig. 18: 1) and a scraper (Fig. 18: 2) were found near the elevation marker 278 m “Harasky” NE of the village.

Martin Oliva

Obr. 18. Morkůvky. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 18. Morkůvky. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Mysločovice (okr. Zlín)

„Háj“.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos.

V trati „Háj“ cca 0,5 km JZ od obce našel Petr Šmacho vyspělé jednopodstavové jádro na čepelky, otěžené ze tří stran, s rovně upravenými zády (obr. 19). Bíle patinovaný artefakt je z jemného jurského rohovce nebo z pazourku. Nález se nevymyká z dosavadních sběrů z lokality (Pělučová-Vitošová 2008).

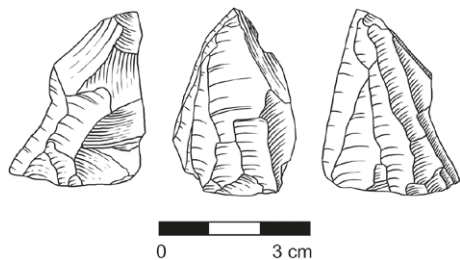
Literatura

Pělučová-Vitošová, L. 2008: Mysločovice (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 49, 239–242.

Summary

Mysločovice (Zlín District), “Háj”. In the field Háj, P. Šmacho found a fine unipolar core for bladelet production (Fig. 19).

Martin Oliva

Obr. 19. Mysločovice. Jádro. Kresba T. Janků.

Fig. 19. Mysločovice. Core. Drawing by T. Janků.

Nikolčice (okr. Břeclav)

„Liščí vrch“, Nikolčice I.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125627–125629.

Na zčásti zalesněném návrší „Liščí vrch“ (kóta 374,6), vyčnívající z vyvýšené plošiny Z obce směrem k jihu byla roku 2009 objevena paleolitická lokalita (Škrdla et al. 2011). Nově tu nasbíral P. Šmacho dva tucty kusů patinované štípané industrie, z níž vyobrazujeme ploché čepelové jádro (obr. 20: 1), rydlo na vklese

retušované čepeli (obr. 20: 2) a odlomenou hlavici vysokého škrabadla (obr. 20: 3). Všechny předměty jsou bíle patinované a vyrobené z jemného jurského rohovce (RKL II?) nebo z pazourku.

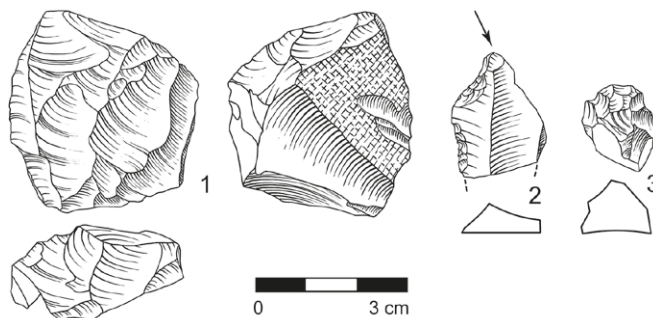
Literatura

Škrdla, P., Havlíček, F., Rychtaříková, T. 2011: Nikolčice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 51, 289–290.

Summary

Nikolčice (Břeclav District), “Liščí vrch”. On Liščí vrch – hill (Nikolčice I site) west of Nikolčice village, a collection of Aurignacian artefacts was found (Fig. 20: 1–3).

Martin Oliva

Obr. 20. Nikolčice. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 20. Nikolčice. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Obora (k. ú. Obora u Boskovic, okr. Blansko)

„Na Kujích“, Obora III.

Střední paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125595.

Z výrazného skalnatého návrší nad údolím Svitavy 0,5 km V od obce pochází industrie, v níž se kromě drásadel a vrubů vyskytlo i malé levalloiské jádro a listovitý hrot, získal P. Šmacho vedle 11 ústěpů a 2 jader též výrazně retušované drásadlo na podlouhlém ústěpu ze spongolitu (obr. 21).

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Obora (Obora u Boskovic cadastre, Blansko District), “Na Kujích”. A broken side scraper made of spongolite (Fig. 21) was found within the Obora III site.

Martin Oliva

Obr. 21. Obora. Drásadlo. Kresba T. Janků.

Fig. 21. Obora. Side scraper. Drawing by T. Janků.

Ostrava (k. ú. Hošťálkovice, okr. Ostrava-město)

Viz oddíl Studie / see the part Articles:

Badatelský výzkum lokality Hošťálkovice II – Hladový vrch (okr. Ostrava-město)

Archaeological excavation at Hošťálkovice II – Hladový vrch (distr. Ostrava-město)

Osvětimany (okr. Uherské Hradiště)

„Hrušková“, Osvětimany I.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125693–125698.

Na širokém návrší okolo kóty 382,6 m těsně Z od Hostějova (tak byla lokalita původně nazývána: Valoch 1985; Škrdla 2005) nasbíral P. Šmacha několik desítek kusů patinované štípané industrie, z nichž vyniká dvouhrotý jezmanowický hrot ze spongolitu (obr. 22: 1) a jemné čepelkové jádro na tlustém ústěpu pazourku či jemného rohovce (obr. 22: 2). Ač oba předměty vykazují ohlazený povrch, patří zřejmě k různým fázím osídlení. Listovitý hrot lze spojit s jinými dřívějšími nálezy szeletienkého rázu, zatímco jádro na čepelky souvisí spíše s polyedrickými rydly a protáhlým škrabadlem typu Lhotka (Valoch 1985, obr. 1: 9–11; 3: 7), typickými pro východomoravský epiaurignacien.

Literatura

Škrdla, P. 2005: *The Upper Paleolithic on the Middle Course of the Morava River*. Dolnověstonické studie 13. Brno: Academy of Sciences of the Czech Republic, Institute of Archaeology in Brno.

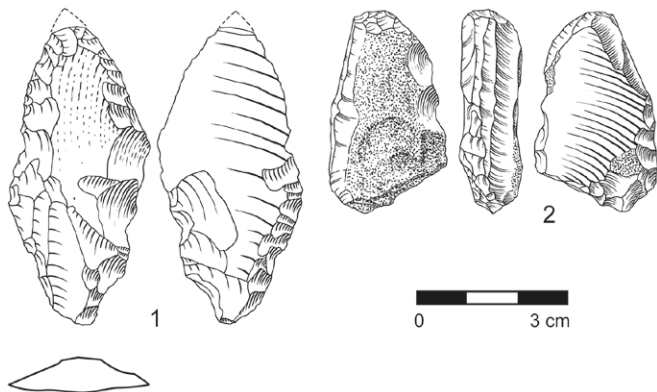
Valoch, K. 1985: Paleolitická stanice v Hostějově (o. Uh. Hradiště).

Časopis Moravského muzea v Brně, vědy společenské LXX, 5–16.

Summary

Osvětimany (Uherské Hradiště District), “Hrušková”. A Jerzmanowician point (Fig. 22: 1) and a fine bladelet core (Fig. 22: 2) were found on the plateau near the elevation point 282.6. They probably belong to two different phases of occupation (Szeletian, Epiaurignacien?).

Martin Oliva

Obr. 22. Osvětimany. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 22. Osvětimany. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Pavlov (k. ú. Pavlov u Dolních Věstonic, okr. Břeclav)

Lokalita Pavlov I.

Mladý paleolit, gravettien. Sídliště. Obnova Národní kulturní památky.

Od 22. července do 9. srpna 2019 realizovalo Středisko pro paleolit a paleoantropologii Archeologického ústavu AV ČR, Brno v. v. i. archeologický výzkum (obr. 23) na lokalitě Pavlov I (Klíma 1954) z důvodu renovace odkryté části skládky mamutích kostí, která je od roku 2016 zakomponována do současné expozice Archeoparku Pavlov.

Obr. 23. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Záchraný výzkum na ploše *in situ* expozice Archeoparku Pavlov. Foto M. Novák.

Fig. 23. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. A rescue excavation in *in situ* exposition of the Archeopark Pavlov. Photo by M. Novák.

Na *in situ* prezentované mamutí skládce (plocha cca 8 × 5 m rozdělená třemi vystupujícími sprašovými bloky) docházelo postupně během následujících let k zanášení exponovaných kostí prachovým materiálem z okolního erodovaného sprašového sedimentu. Část kostí se rovněž vlivem klimatických podmínek (např. kolísavá vlhkost a teplota během roku) rozpadla a na některých kostech se objevila vrstva řas.

Hlavním cílem archeologické akce proto bylo v celém prostoru skládky začistit exponované plochy osteologického materiálu a odstranit drobné fragmenty z okrajových částí nalezového materiálu, které jakožto nebezpečně způsobují jeho další destrukci. Vnitřní prostředí osteologického materiálu s výraznými hloubkovými lomy bylo zpevněno PVA lepidlem (obr. 24), pro stabilizaci některých exponátů bylo použito sprašové lůžko. Povrchové lomy pak byly začistěny kašovitou směsí spraše a vody, která se ukázala v tomto prostředí jako nejúčinnější.

Dále byl metodou archeologického výzkumu odstraněn první vystupující blok – plocha o rozměrech cca 7 × 0,5 m, do hloubky na úroveň ostatní plochy skládky (max. 40 cm). Podle původní čtvercové sítě z roku 2014 byl výzkum lokalizován do čtverců 56-C až 56-I.

Stratigrafie i horizontálně zachycená archeologická situace odpovídá zjištěním, která byla získána předcházejícími výzkumy v této části sídliště (Svoboda et al. 2016; Novák et al. 2018). Předmětem výzkumu byl cca 30–35 cm mocný kulturní horizont bez bližšího mikro-stratigrafického členění, tvořící kulturní vrstvu blíže nespecifikovaného gravettien s polohami zvířecích kostí (obr. 25) a ojedinelých kamenných artefaktů. Během výzkumu

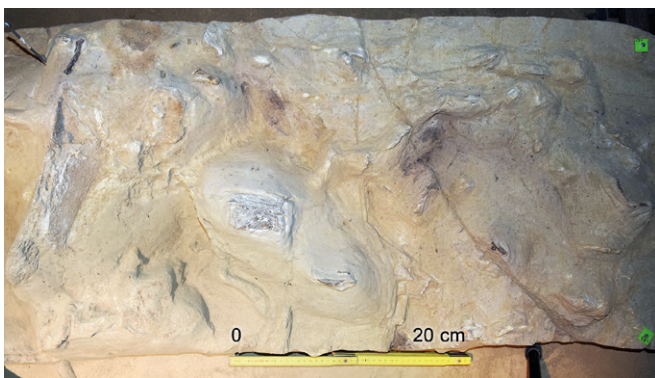
Obr. 24. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Reparační a zpevňovací práce pomocí PVA lepidla. Foto S. Boriová.

Fig. 24. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. Bone repair and consolidation using PVA glue. Photo by S. Boriová.

bylo v rámci 3D lokalizace zainventováno celkem 160 inventurních čísel (z toho pouze 27 ks štípané kamenné industrie), která doplňuje početný nálezový materiál z vyplavených sedimentů odebrané kulturní vrstvy.

Osteologický soubor obsahuje fragmenty klů, lamel stoliček a postkranialního skeletu mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*), dále fragmenty záprstních nebo nártních kostí, zápěstních nebo zánartních kostí a prstních článků vlka obecného (*Canis lupus*), fragment parohu a kostí přední končetiny soba polárního (*Rangifer tarandus*), fragment třenového zubu/stoličky a lopatky koně divokého (*Equus ferus*) a fragmenty kostí tlapek malého savce velikosti lišky/zajíce. Soubor provázelo několik tisíc taxonomicky blíže neurčitelných fragmentů s velikostní převahou menší 5 cm a dále fragmenty spálených kostí. Ve výplavech byly také zachyceny schránky malakofauny, které budou podrobeny bližšímu určení.

Štípaná kamenná industrie, celkem 239 kusů, je povětšinou fragmentární, a je vyrobena z eratického pazourku (183 ks), radiolaritu (32 ks) nebo jiných, blíže neurčených surovin (17 ks). Pouze malá část souboru je propálená (7 ks). V rámci hlavních technologických skupin jsou nejpočetnější skupinou třísky, drobné odštěpy

Obr. 25. Pavlov I – Severozápad, skládka mamutích kostí. Nálezová situace ve čtverci 56-C. Koncentrace kostí velkých a středně velkých savců. Foto M. Novák.

Fig. 25. Pavlov I – Northwest, a mammoth bone deposit. Archaeological situation in the excavated squares 56-C. Faunal remains of a concentration of large and mid-sized mammals. Photo by M. Novák.

a blíže neurčitelné fragmenty menší než 1 cm (217 ks). Dále jsou v souboru zastoupeny nepravidelné úštěpy pocházející z reparace a úpravy těžebních a úderových ploch jader (7 ks) a různé zachovalé fragmenty neretušovaných čepelí a mikročepelí (10 ks). Soubor doplňují dvoupodstavové jádro na mikročepeli odhozené v pokročilém stadiu těžby a 4 retušované nástroje – fragment unilaterálně retušované čepeli z eratického silicitu, 2 radiolaritové a 1 pazourková mikročepel s otupeným bokem.

Nálezový inventář je zařazen do databáze nálezového materiálu z výzkumů z let 2013–2015 a 2017, kterého interdisciplinární zpracování je v současnosti předmětem dílčích aktivit Střediska pro paleolit a paleoantropologii Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. v Dolních Věstonicích.

Literatura

Klíma, B. 1954: Pavlov, nové paleolitické sídliště na jižní Moravě.

Archeologické rozhledy VI(6), 721–728, 753–758, 831, 837.

Novák, M., Sázellová, S., Boriová, S. 2018: Pavlov (okr. Břeclav).

Přehled výzkumů 59(1), 118–121.

Svoboda, J., Novák, M., Sázellová, S. 2016: Pavlov I. Předběžné výsledky výzkumu v letech 2013–2015. *Přehled výzkumů* 57(1), 33–57.

Summary

Pavlov (Pavlov u Dolních Věstonic cadastre, Břeclav District). During the scheduled maintenance of an *in situ* exposition of a mammoth bone deposit in the Archeopark Pavlov building (Fig. 23), we conducted a special kind of excavation. The exposed area, contaminated with dust material from the surrounding eroded loess sediment, was cleaned and the bones, disintegrated due to climatic conditions, were consolidated with PVA glue and loess matrix (Fig. 24). In addition, an area of 7 × 0,5 m (squares 56/C-I from the 2014 excavation) was partially excavated. A 30–35 cm thick Gravettian cultural horizon was filled with animal bones of extra-large to small-sized mammals (Fig. 25), mollusc shells and a small number of knapped lithics (239 pcs.). The assemblage, made predominantly from erratic flint and radiolarite, includes chips and undifferentiated fragments (183 pcs.), core maintenance flakes (7 pcs.), blade and micro-blade fragments (10 pcs.), a double-platform core for micro-blades, and four retouched artefacts (a fragment of a unilaterally retouched blade and three backed bladelets).

Martin Novák, Sandra Sázellová, Soňa Boriová

Rájec-Jestřebí (k. ú. Jestřebí, okr. Blansko)

„Horní Skříby“, Rájec-Jestřebí I; „Poloudělí“, Rájec-Jestřebí II; „Lokýtek“, Rájec-Jestřebí III, „Strážka“, Rájec-Jestřebí IV a V; „Za Dubí“, Rájec-Jestřebí VII.

Micoquien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos.

Lokalita na katastru Jestřebí sledoval v posledních letech Jan Krása s následujícími výsledky:

Rájec-Jestřebí I: 16 úštěpů a zlomků, 4 zlomky jader a 2 drásadla (příčně a vyklenuté).

Rájec-Jestřebí II: největší kolekce štípané industrie z místního spongolitu pochází ze SV svahu k sedlu spojujícímu návrší „Vápna“ a „Jedle“, odkud byl dosud nejvýraznějším nástrojem listovitý klínek (Oliva, Štrof 1985, 14): stovka úštěpů a zlomků, 4 zlomky čepelí, 9 jader (žádné čepelové) a řada nástrojů – 8 úštěpů s vruby a zoubky, 2 drásadla, zlomek listovitého hrotu

jiného bifaciálně retušovaného nástroje a bifaciální polotovaru či drásadlo. Vyobrazujeme odtud jednopodstavové jádro (obr 26: 1) a přelomený klínek s bifaciální retuší (obr. 26: 2). Ten řadí lokalitu mezi zdejší micoquienské stanice, v okolí převládající. Ač je tento soubor ve srovnání s ostatními nejstarobylější, jsou artefakty nejméně patinované.

Zvlášť je vyčleněna poloha IIa – v sedle k „Vápnům“, kde nalezeny 4 úštěpy.

Z polohy Rájec-Jestřebí III – „Lokýtek“ pochází desítky úštěpů a zlomků, fragment čepele a silně patinované vysoké škrabadlo, vše ze spongolitu.

Rájec-Jestřebí IV – J od „Strážky“: 4 úštěpy, 2 zlomky jader, 2 drásadla a 1 zoubky.

Rájec-Jestřebí V – „Strážka“: silně korodovaný pravidelný úštěp.

Rájec-Jestřebí VII – „Za Dubí“: ploché jádrovitě reziduum a škrabadlovitě retušovaný nepatinovaný klast spongolitu.

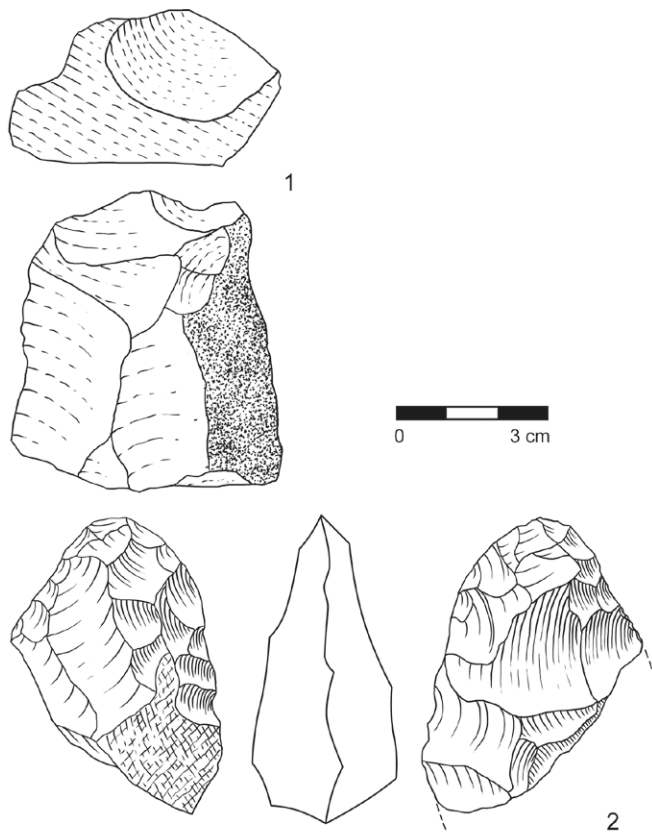
Literatura

Oliva, M., Štrof, A. 1985: Přehled paleolitického osídlení Lysické sníženiny a blízkého okolí. *Přehled výzkumů* 1983, 10–17, obr. 4–10.

Summary

Rájec-Jestřebí (Jestřebí cadastre, Blansko District), “Poloudělí”. Micoquian. New finds by Jan Krása at the Rájec-Jestřebí II site, including a thick broken biface (Fig. 26: 2), confirm the Micoquian character of the former collection. Isolated finds also from sites I and III–VII.

Martin Oliva, Jan Krása

Obr. 26. Rájec-Jestřebí. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 26. Rájec-Jestřebí. Selected finds. Drawing by T. Janků.

Ráječko (okr. Blansko)

„Na Horničkách“, Ráječko I.

Micoquien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: u nálezce.

Ze známé středopaleolitické lokality na Z svahu pod hájenkou Horničky (Oliva 1991) shromáždili v poslední době nové kolekce Jan Krása a Martin Horák, kteří začali rozlišovat i postranní koncentraci pod lesíkem.

Z hlavní, ovšem značně rozložitě nálezové plochy pochází asi 50 úštěpů a zlomků, 10 jádrovitých kusů (vesměs zlomků bez čepelovitých negativů, avšak též bifaciální diskovité jádro blízké pěstnímu klínu), silně korodované drásadlo s bifaciální okrajovou retuší a podobný, ale intenzivně opracovaný trifaciální artefakt z patinovaného RKL I. Jiný lehce ohlazený artefakt lze zařadit mezi jádra stejně jako mezi drásadla (obr. 27). Proximální ploška je možná původní patkou širokého úštěpu, celý povrch je však bifaciálně opracován, přičemž dorsální negativy budí dojem čepelové těžby a ventrální plošně retušovaného drásadla. Takové nejednoznačné artefakty, slučující jádro s nástrojem a archaické prvky s mladopaleolitickými, jsou typické pro celou oblast (Oliva 2014). Popisovaná industrie byla vyrobena z místních spongolitů.

Na nižší poloze pod lesíkem vyzdvihl M. Horák 25 vesměs drobných úštěpků a zlomků, unifaciální diskovité jádro a sbíhavě retušovaný úštěp.

Literatura

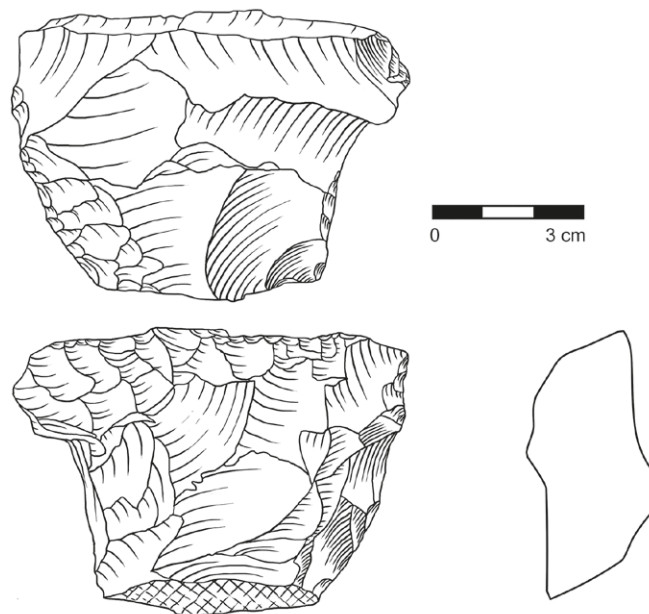
Oliva, M. 1991: The Micoquian Open-air site of Ráječko I. The Land Use in the Moravian Middle Paleolithic. *Anthropologie* XXIX(1-2), 45–61.

Oliva, M. 2014: Starší doba kamenná – paleolit. In: Z. Jarůšková, A. Štrof (eds.): *Pravěk Boskovicka*. Vlastivěda Boskovicka 3. Boskovice: Muzeum Boskovicka, 15–49.

Summary

Ráječko (Blansko District). M. Horák and J. Krása found some interesting artefacts at the well-known Micoquian site Ráječko I. Two of the pieces could be either cores or tools (Fig. 27).

Martin Oliva, Martin Horák, Jan Krása

Obr. 27. Ráječko. Artefakt. Kresba T. Janků.

Fig. 27. Ráječko. Artefact. Drawing by T. Janků.

Sebranice (k. ú. Sebranice u Boskovic, okr. Blansko)
„Podsedky“, Sebranice I.

Střední a mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení
 nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125603.

Na výrazném návrší o nadmořské výšce 422 m severně od vsi
 našel P. Šmacha čepelové jádro se změněnou orientací z míst-
 ního spongolitu. Jádro mladopaleolitického typu se druzí k po-
 dobným i spíše diskovitým jádrům, drásadlům a mladopaleo-
 litickým nástrojům, nalezeným zde dvěma předchozími sběry
 (Oliva, Štof 1985, 15).

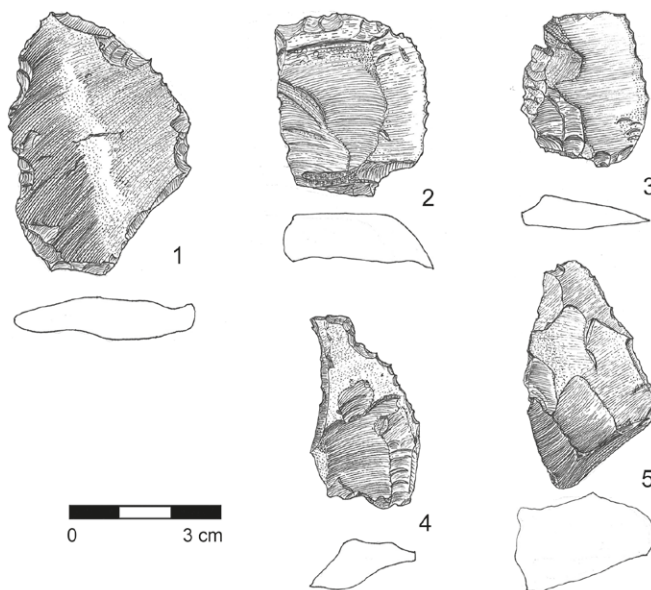
Literatura

Oliva, M., Štof, A. 1985: Přehled paleolitického osídlení Lysické
 sníženiny a blízkého okolí. *Přehled výzkumů* 1983, 10-17, obr. 4-10.

Summary

Sebranice (Sebranice u Boskovic cadastre, Blansko District),
 „Podsedky“, Sebranice I Site. On the elevation 442 m N of
 Sebranice, a blade core from the local spongolithe was found.

Martin Oliva

Obr. 29. Sušice. Výběr křemencové industrie typu sluňák a silicitové industrie
 glacienních sedimentů. Kresba D. Fryč.

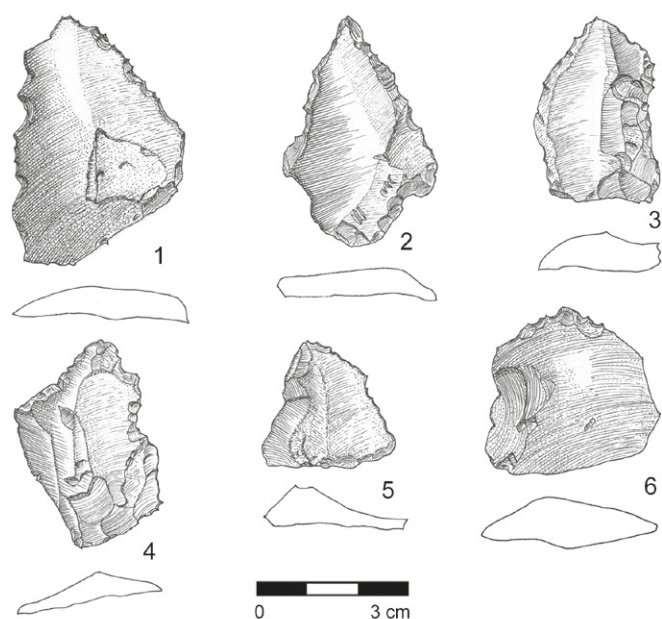
Fig. 29. Sušice. Selected orthoquartzite (“sunboulder-type”) and erratic flint
 industries. Drawing by D. Fryč.

Sušice (k. ú. Sušice u Přerova, okr. Přerov)
„Dílnice“.

Paleolit. Sídliště. Povrchové sběry.

Lokalizace: WGS-84 – N 49°29.52288'; E 17°32.99590'.

Tuto archeologickou lokalitu jsme objevili při společných
 povrchových sběrech již v roce 1997. Opakovanými sběry jsme
 v průběhu několika let získali kolekci archeologických nálezů
 z různých období pravěku – tyto nálezy byly již publikovány
 v odborné literatuře v uplynulých letech (Diviš 1999, 2004).

Obr. 28. Sušice. Výběr křemencové industrie typu sluňák. Kresba D. Fryč.

Fig. 28. Sušice. Selected orthoquartzite (“sunboulder-type”) industry.
 Drawing by D. Fryč.

Lokalita se rozprostírá v trati „Dílnice“, západně od autobu-
 sové zastávky Kudlov a mostu přes potok Libušku. Plocha nalezi-
 ště je přibližně ohraničena pravou stranou silnice ve směru Kud-
 lov, Sušice, Radvanice, Přerov, korytem regulovaného potoka
 a sloupy elektrického vedení. Menší počet kusů štípané indus-
 trie jsme našli také při druhé straně silnice mezi silnicí a osa-
 dou Kudlov. Na lokalitě prováděli povrchové sběry po mnoho
 let kromě autorů tohoto příspěvku také Dalibor Fígel, Zdeněk
 Schenk a další badatelé. Během posledních 22 let získal Jan Di-
 viš povrchovými sběry asi 20 patinovaných nástrojů ze silicitu
 glacienních sedimentů s kulturním zařazením k aurignacienu.

Nejstarší časový horizont štípané industrie by ale mohl při-
 slušet střednímu paleolitu a menší část dokonce pozdní fázi
 starého paleolitu. Mezi tyto nálezy patří 30 kusů kamenných
 artefaktů z místního křemence typu sluňák, několik kusů kře-
 mene i silicitů glacienních sedimentů. Na lokalitě se nachází
 kromě značného množství místní sluňákové suroviny (balvany
 přesahují často i rozměry 20 × 10 × 10 cm) také hojné množ-
 ství valounů z bílého křemene o velikostech lidské pěsti. Bohatý
 výskyt sluňáků je také na polích vzdálených od osady Kudlov
 jihovýchodním směrem asi 0,5 km.

Křemencová štípaná industrie typu sluňák je většinou já-
 drová, jedná se o předměty převážně větších tvarů od 70 do
 180 mm délky i delších. Z nástrojů dominují atypické ploché
 hroty na ústěpech, s laterální retuší nebo zoubky (obr. 28: 1, 2, 6;
 obr. 29: 1). Jejich spodní část byla částečně odlomena v době
 používání. Následují drásadla (obr. 28: 3, 4; obr. 29: 2, 3), dále
 jsme vyzvedli masivní drásadlo o základních parametrech
 150 × 110 × 58 mm, vyskytly se také zoubky (obr. 29: 4), ústěp
 (obr. 28: 5) a jádro (obr. 29: 5). Výčet nástrojů doplňuje špičák
 a atypický pěstní klín. Nástroje z křemence typu sluňák jsme
 nacházeli také na 4 kilometry vzdálené archeologické lokalitě
 Lhota I. Domníváme se, že křemencová industrie typu sluňák
 z lokality Sušice-Kudlov, trať „Dílnice“, je převážně středopa-
 leolitického původu, některé artefakty by se mohly hlásit i ke

starému paleolitu – např. pěstní klín a silicitový nástroj se zoubky (obr. 29: 4). Nelze ovšem vyloučit ani podstatně mladší dataci souboru (cf. industrie z nedalekých Pavlovic u Přerova, Nerudová, Homolka 2004).

Literatura

- Diviš, J. 1999: Sušice (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 39, 304–306.
 Diviš, J. 2004: Archeologické nálezy od osady Kudlov u Sušic, okr. Přerov. *Archeologie Moravy a Slezska* IV, 16–20.
 Nerudová, Z. Homolka, J. 2004: Pavlovice u Přerova (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 45, 109–111.

Summary

Sušice (Sušice u Přerova cadastre, Přerov District). The site Sušice-Kudlov, where post-Paleolithic artifacts were reported earlier, yielded a collection of possible Aurignacian, Middle Paleolithic, and a Late phase of the Early Paleolithic artifacts made on orthoquartzite (“sunboulder-type”), quartz, and erratic flint.

Jan Diviš, Daniel Fryč

Štěpánovice (k. ú. Štěpánovice u Tišnova, okr. Brno-venkov)

Štěpánovice.

Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125601–125602.

Asi 700 m JV od železniční stanice Štěpánovice nad Svratkou, a to mezi zemědělskými objekty a zarostlým srázem k drobné vodoteči v nadmořské výšce cca 265 m, našel Petr Šmacho drobné škrabadlo s hrubou postranní retuší a rydlovitými negativy v proximální části (obr. 30) a malý úštěp. Oba artefakty jsou silně patinované a k jejich výrobě byl použit křídový rohovec. Spolu se skrovnými nálezy z jiných míst tohoto katastru jde o jeden z nejzazších dokladů pronikání paleolitického člověka do nitra Českomoravské vrchoviny.

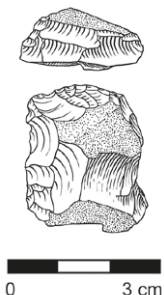
Literatura

Neuvedeno.

Summary

Štěpánovice (Štěpánovice u Tišnova cadastre, Brno-venkov District). A small endscraper with burin blows on the base (Fig. 30) was found near Štěpánovice on the Svratka River.

Martin Oliva

Obr. 30. Štěpánovice. Škrabadlo. Kresba T. Janků.
 Fig. 30. Štěpánovice. End scraper. Drawing by T. Janků.

Tvarožná (okr. Brno-venkov)

„Velatické vrchy“, Tvarožná III.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125 624.

Ze jmenované trati v severní části katastru pochází několik desítek čepelí a úštěpů (Oliva 1989, 25) k nimž nyní P. Šmacho připojil čepelové škrabadlo z pazourku (obr. 31).

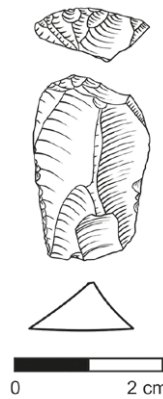
Literatura

- Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi a kol.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Summary

Tvarožná (Brno-venkov District). Endscraper made on a flint blade was found at the Tvarožná III site (Fig. 31).

Martin Oliva

Obr. 31. Tvarožná. Škrabadlo. Kresba T. Janků.
 Fig. 31. Tvarožná. End scraper. Drawing by T. Janků.

Uherský Ostroh (k. ú. Ostrožské Předměstí, okr. Uherské Hradiště)

„Louky“.

Mladý paleolit. Ojedinělý stratifikovaný nález. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – X 1191719,07; Y 538857,21.

V roce 2019 pokračovala druhou etapou rekonstrukce polní cesty vedoucí od silnice II/71 severovýchodním směrem do obce Ostrožská Lhota. V rámci této etapy došlo ke skrývkám nadložních sedimentů v celé délce původní polní cesty a vytvoření nové asfaltové silnice. K narušení archeologických situací došlo v polní trati „Louky“, jež se rozprostírá na rozlehlém plochem návrší, které od severozápadu po severovýchod přechází prudšími svahy do inundace potoka Okluky. Nadmořská výška zde osciluje mezi 195–215 m. Na uvedené poloze bylo prozkoumáno několik pravěkých sídlištních objektů (viz kapitola Doba železná v tomto svazku). Při výzkumu jednoho z nich se však podařilo objevit také izolovaný nález bíle patinovaného štípaného artefaktu spočívajícího v intaktní poloze. Vzhledem k tomu, že se zmíněný pravěký objekt nacházel v blízkosti okraje skryté plochy, byla jeho exkavace realizována formou obdélné sondy, která umožnila lépe zdokumentovat stratigrafii výplně. Tento postup však umožnil přesněji zdokumentovat také stratigrafickou situaci v přiléhajícím podloží (obr. 32). Pod 40 cm mocnou ornici (k. 100) zde spočívala vrstva (10–12 cm) jílovitých svahovin světle hnědé až šedohnědé barvy (k. 102). Při dohledech skrývky ornice bylo zjištěno, že jejich mocnost v prostoru návrší kolísá a směrem po svahu zpravidla stoupá. V sondě se dále podařilo

rozpoznat dvě facie podloží. Svrchní, více jílovitou a lehce nahnědlou vrstvu (k. 99a, pravděpodobně pozůstatek B-horizontu holocénní půdy), která přecházela v kompaktnější světle žlutošedou vápnitou spraš s hojnými vysráženinami CaCO₃ (k. 99b). Štípaný artefakt se podařilo objevit při začišťování profilu přímo na rozhraní výše uvedených podložních horizontů (obr. 32, místo nálezu je vyznačeno černým bodem). Po technologické stránce se jedná o drobný (22 × 20 × 4 mm) úštěp s nevýraznou bodovou patkou a známkami odrcení po celé délce distální hrany. Zhotoven je ze středně silně do běla patinovaného eratického silicitu. Místním amatérským sběračům se údajně v této poloze podařilo získat několik dalších ojedinělých artefaktů. Objevena tak mohla být prozatím neznámá stanice z mladého paleolitu, kde mohou být dochovány zbytky intaktních situací.

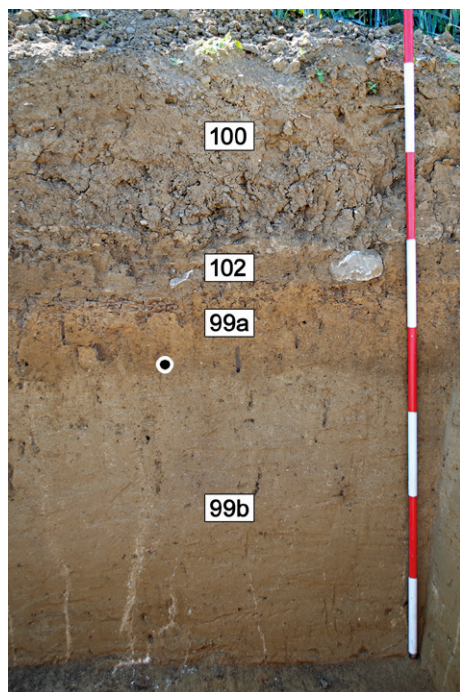
Literatura

Neuvedeno.

Summary

Uherský Ostroh (Ostrožské Předměstí cadastre, Uherské Hradiště District). An isolated Upper Paleolithic erratic flint artifact was found at Uherský Ostroh, within intact sediments (Fig. 32) during a salvage excavation in the field “Louky”.

Jaroslav Bartík

Obr. 32. Uherský Ostroh. Poloha artefaktu. Foto J. Bartík.

Fig. 32. Uherský Ostroh. Artifact location. Photo by J. Bartík.

Zahnašovice (okr. Zlín)

„Na kopci“.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125701.

U kóty 262,5, odkud byly paleolitické nálezy hlášeny již dříve (např. Skutil 1932, tab. II), vyzdvihl P. Šmaho několik artefaktů: jádro na čepelky (příp. kýlovité škrabadlo) na tlustém úštěpu z radiolaritu (obr. 33), z téže suroviny zlomek retušované čepelky a úštěp bez kůry, z pazourku patinovaný semikortikální úštěp. Starobylejší složku, ale nikoli nutně intruzi, představují tři drásadla z jurského a křídového rohovce.

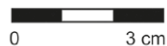
Literatura

Skutil, J. 1932: Janovského paleolitické nálezy z Holešovska. *Naše Valašsko III* (1931), 74–79.

Summary

Zahnašovice (Zlín District), “Na kopci”. P. Šmaho found a carinated scraper (Fig. 33), 3 side scrapers, a retouched blade and some pieces of debitage near the elevation point 313,2.

Martin Oliva

Obr. 33. Zahnašovice. Jádro/škrabadlo. Kresba T. Janků.

Fig. 33. Zahnašovice. Core/end scraper. Drawing by T. Janků.

Želešice (okr. Brno-venkov)

„Waldäcker“, lokalita I.

Paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Lokalita je situována na vyvýšenině nad strmým pravým břehem Bobravy, nedaleko soutoku Bobravy se Svatkou. Poloha umožňuje dobrý výhled do Dyjskosvrateckého úvalu. Lokalitu objevil v roce 1936 J. Simon a o něco později ji uvedl do literatury H. Freising (1941). Větší kolekci z lokality popsal K. Valoch (1956) a naposledy byla revidována Škrdlou et al. (2011).

Podle Valocha (1956) kolekce z lokality obsahuje hojná škrabadla včetně kýlovitých aurignackých s lamelovitou retuší, listovité hroty, jersmanowické hroty, drásadla a další retušované nástroje. Při revizi lokality v rozmezí let 2010–2011 byla získána kolekce více než 700 artefaktů, která byla typologicky nepříliš vyhraněná a publikována proto byla jen její surovinová analýza (Škrdlou et al. 2011). Další artefakty byly získány ještě v průběhu několika následujících let.

Přestože, jak bylo výše zmíněno, nově získaná kolekce neobsahuje větší počet výrazných nástrojů, je v ní zastoupen ojedinělý artefakt, který si podle našeho názoru zaslouží bližší popis. Jde o hrot s obloukovitou otupující retuší, který je vyroben z rohovce typu Krumlovský les (obr. 34). Podobné hroty jsou charakteristické pro industrie z počátku mladého paleolitu (Châtelperronien a Uluzzien). Geograficky blíže Moravě byly popsány na lokalitě Kraków-Zwierzyńiec, kde, přestože se vyskytují v horizontu s podobnými typy nástrojů jako v Želešicích, se uvažuje spíše o nehomogenitě souboru a o specifickém časně mladopaleolitickém horizontu s těmito hroty (Stefaňski 2018 s lit.). Další podobný nález K. Valoch (1956) v prostoru Bobravy nezaznamenal, ale hrot typu Châtelperron zmiňuje z Podstránské (Valoch 1974, tab. XII: 5). J. Svoboda (1987, obr. 33: 8–10) atypické châtelperronské hroty popsal z Líšně. Ve stratifikovaném kontextu ale dosud nalezeny nebyly. Proto by bylo zajímavé se při analýzách dalších kolekcí na možnou přítomnost podobných artefaktů zaměřit – i když jejich identifikace, zejména v případě zlomených kusů, nebude jednoznačná.

Literatura

Freising, H. 1941: Mährische Funde und Forschungen im Jahre 1937.

Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien LXXI, 322–377.

Stefański, D. 2018: The Early Upper Palaeolithic assemblage of arch-backed points from Krakow-Zwierzyniec site 1. In: P. Valde-Nowak, K. Sobczyk, M. Nowak, J. Żrałka (eds.): *Multas per gentes et multa per saecula. Amici magistro et collegae suo Ioanni Christopho Kozłowski dedicant*. Kraków: Alter, 63–70.

Svoboda, J. 1987: *Stránská skála. Bohumický typ v brněnské kotlině*. Studie Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně XIV(1). Praha: Academia.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPS a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36.

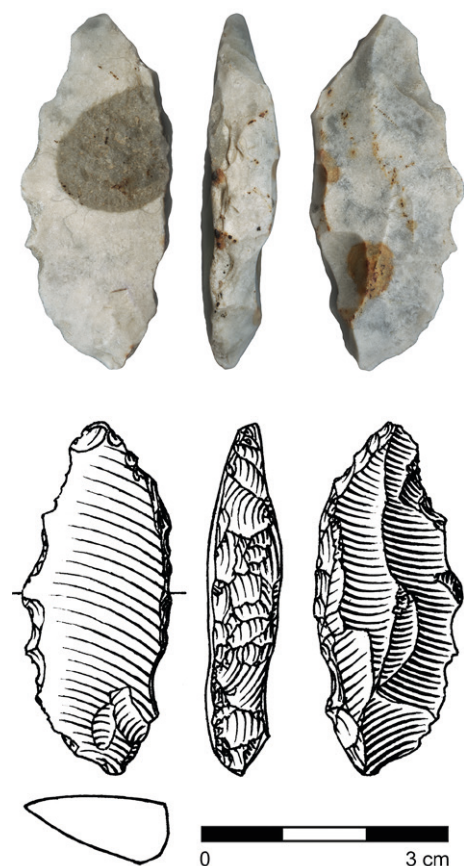
Valoch, K. 1956: Paleolitické stanice s listovitými hroty nad údolím Bobravy. *Časopis Moravského musea v Brně, vědy společenské* XLI, 5–44.

Valoch, K. 1974: Podstránská, eine Oberflächestation des Aurignacien in Brno-Židenice. *Časopis Moravského musea v Brně, vědy společenské* LIX, 5–42.

Summary

Želešice (Brno-venkov District). An isolated arch-backed point (Fig. 34) was found at the Želešice I site.

Petr Škrdla, Tereza Rychtaříková

Obr. 34. Želešice. Obloukovitě otupený hrot. Foto L. Zahradníková, kresba J. Brenner.

Fig. 34. Želešice. Arch-backed point. Photo by L. Zahradníková, drawing by J. Brenner.

Žernovník (okr. Blansko)

„Skalky“, Žernovník I.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum, Ústav Anthropos, inv. č. 125588–125591.

Na protáhlém návrší táhnoucím se k severu od kóty 453,4, JZ od vsi, našel P. Šmacha kvadratický ústěp bez kůry, ústěpek s vrubem, vkleslé drásadlo, rydlo na výrazné retuši (obr. 35: 3), kýlovité škrabadlo na jádrovitém suportu (obr. 35: 1) a jemné drásadlo s terminálními výštky ventrálně (obr. 35: 2). Poslední 2 předměty jsou vyrobeny z pazourku (silná patina), ostatní ze spongolitu. Více artefaktů včetně vysokých škrabadel se nachází ve sbírce Václava Růžičky (Muzeum Brněnska – Podhorácké muzeum, Předklášteří), jiné byly uveřejněny dříve (Oliva, Štof 1985, 16).

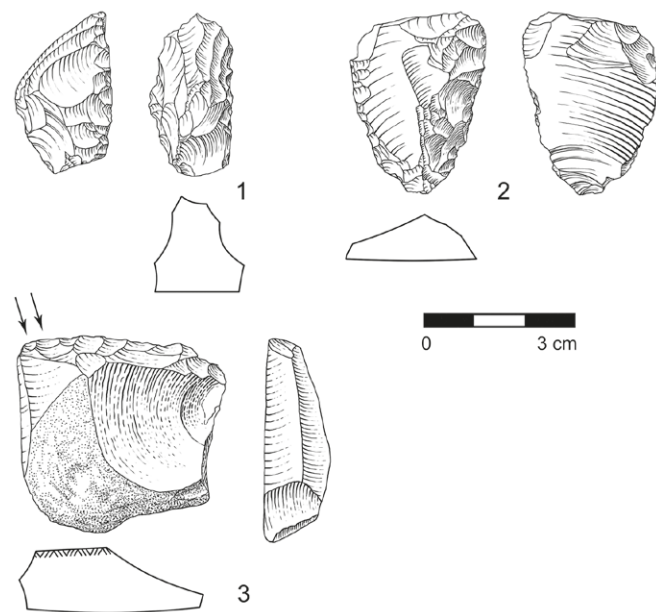
Literatura

Oliva, M., Štof, A. 1985: Přehled paleolitického osídlení Lysické sníženiny a blízkého okolí. *Přehled výzkumů* 1983, 10–17, obr. 4–10.

Summary

Žernovník I (Blansko District), “Skalky”. Some artefacts, including a carinated scraper (Fig. 35: 1), were found near the elevation marker 453.4 m SW of the village.

Martin Oliva

Obr. 35. Žernovník. Výběr nálezů. Kresba T. Janků.

Fig. 35. Žernovník. Selected finds. Drawing by T. Janků.